

II.

Před třemi roky stál otec Pavel v kanceláři před otcem Vojtěchem, brněnským biskupem. Znali se dobře ze semináře, Vojtěch dělal v době Pavlových studií v litoměřickém semináři rektora. Nic ho proto z klukovských rejdů nepřekvapilo, sám se mnohokrát cítil víc „klukem“ než představeným. I když spíš počítal „rohlíky“, staral se o organizaci, znal kluky a dokázal je proto pochopit. Jejich tajné jízdy po zábradlí - i ty si jednou zkusil. Jejich hluk v noci, když do pokoje nad ním přitáhli starou rakev, lehali si do ní, aby zkusili „pomíjejícnost světa“, a ona pod jedním tloušťkem praskla. Samozřejmě, že slyšeli, jak otevírá u sebe dveře a běží nahoru - zastihl je už provokativně tvrdě spící, rozbitá prkna měla na sobě nápis: co jste vy, byli jsme i my... Museli to odnést, ale nezadržitelně se s nimi rozesmál. Horší bylo, když po „večerce“ někteří okny utekli do kina na výjimečně dobrý film. „Staří páprdové, kněží prošli prvorepublikovým seminářem, jednohlasně dávají v celé republice nad nimi palce dolů,“ vyprávěli si ostatní bohoslovci, kteří s „utečenci“ solidarizovali.

Vyloučit!

Otec Vojtěch, povahou rozváznější flegmatik, se tentokrát spíš rozhořel nad tím, že se z toho stala málem celostátní aféra. „Kdo nelenil a rozkecal to, hoší? Tím jsme se moc nereprezentovali, stačilo přece o dovolení říct,“ končil stručný ortel, který byl mnohem mírnější než zavržení starších. A účinnější. I pro něj, protože hned dal do programu častější sledování vhodných kulturních akcí.

Tehdy Pavel mezi nimi nebyl, ale nynější rektor a spirituál Nepomucena - a jací jsou to teď výborní pedagogové! V silných osobnostech musí hořet oheň, jen plameny správně nasměrovat.

Proto biskup teď pokojně sledoval svýma laskavýma kaštanovýma očima Pavlovu živost. Všechno na něm jako by hrálo. Na podtržení svých slov ůkval listinami na stůl, podupával nohama jako by tančil.

Otec biskup velmi dobře znal Pavlův temperament a energii, jeho bláznivou odvahu i trvání na svých rozhodnutích, která měl však vždycky do detailu promyšlena. Nenechával ho proto jen schválně mluvit, „smažit se“ v nejistotě, jak pořídí. Jen se v duchu modlil, spíš parafrázoval výroky sv. Ignáce: „Není rozumné svěřovat nebezpečné úkoly ctnosti jinochům... Překotná horlivost oslabuje síly. Tím se stává, že znavený osel, který by byl při rozumném nakládání dlouho konal platné služby, touží zdrhnout. Zamiluje - li si něco mládí, prudce se za tím žene, než ne na dlouho.“

Kdyby mu však řekl nahlas závěr - lépe krokem, nežli skokem -, nesrazil by jej? Raději tedy Pavla posadil, aby jej zklidnil a začal se podrobně a svědomitě vyptávat na plány, s jakými přišel. Mírně, i když Pavlův hlas ještě stále silně drmolil.

„Otče biskupe, na Lateráně se přece takové projekty týmových far přednášejí, na západě to přece zkoušejí. Víte, že jsme se na to byli dívat v Belgii.“

Bodejť by otec biskup nevěděl, vždyť mu tito odvážlivci - nebo hazardéři - víckrát zamotali hlavu. Pustí se stopem.. Pavel byl dokonce stopem až v Izraeli před jáhenským svěcením.... Blázen, kroutili nad ním hlavou spolubratři, ale on, biskup, copak by se k němu s chutí nepřidal, kdyby byl tak mladý a nsvázaný úřadem? Copak se i nad ním nepodívali spolujezdci, když v létě, cestou birmovat, poprosil, aby zastavili, on vytáhl plavky a skočil s rozkoší do rybníka? V létě vozívá plavky vždycky s sebou.

„Já vím, Pavle, že Marek vede i své antiochie výborně, i když jsou těžkosti a občas se zdá, že to už už skomírá..“

„Ale vždycky se to, otče biskupe, oživí,“ vpadl Pavel.

„Ano, vím, je to obdivuhodné, ale týmové fary... Víš, že už jsem to zkoušel s vašimi předchůdci a nevydrželi, do roka to splasklo na všech místech, kde se začalo.“

Má mu Pavel... ne, to nemůže.. nebo mu má říct, že oni to mají rozplánováno jinak, do detailu? Že mají to nejdůležitější, několik ochotných lidí ze svých farností, které jsou živé.. že by tito lidé s nimi šli a v začátcích pomáhali? To je to, co nemají spolubratři v českém pohraničí, nemohou proto sami skočit do rybníka, utopili by se. Ale jim Bůh spolupracovníky nabízí, laiky, bratry laiky, cennější devizu než peníze, které mimochodem také nemají, které ale mocně pro tento účel shánějí. Bože, pomoz, vždyť to tak dlouho promodloval, než se sem vydal, nechce nic víc než prospět těm umírajícím krajům. Ví, že církev nemůže při nedostatku kněží a peněz nasazovat do dědiny s jedním věřícím člověkem všechno, že lidí nemůže neustále svážet v autech z okolí do jednoho kostelíka, že musí něco nechat padnout, leckde i kostely, protože stát věřící povýšil na jejich údržbáře a sám se často z oprav vyzul. Když lidé duchovní život odmítají, vše se teď soustřeďuje tam, kde je aspoň trochu náboženského živo-

ta.. města, města to mají podržet.., ale copak se několik bláznů nemá aspoň pokusit zachránit umírající nebo křísit mrtvé? Vydát všechno.. a až když to prokazatelně nepůjde.. ne, Bůh pomůže, otcové věří. Jen přijít na to, jak lidi probudit kromě modliteb a vlastního odříkání!

„Otec Marek je tady taky?“ Biskup pokynul, aby sem tedy přišel. „Pojď, Marku,“ uvolnil biskup místo vedle sebe. S potěšením pozoroval krásného jinocha, který už tolikrát prokázal, že není nutné proto se o něho bát. „Nevím, jestli byste, chlapci, raději nezběhli k bratru biskupu Kouklovi do litoměřické diecéze, kdyby z vašich plánů na farní týmy sešlo“, zažertoval. „To si představím, jak ten by byl rád. Ale já jsem zodpovědný za diecézi svou, kde je to třeba zdánlivě v republice nejlepší, ale copak mám tolik kněží a mohu je jen tak „prodávat“, když mají odvahu jít dopředu? Musím být opatrný, to jistě chápete.“

Biskup - to chlapci nevěděli, už mnohokrát všechno prodebatovával s generálním vikářem, otcem Mikuláškem. Jenže - obezřetnost je opravdu na místě. Cožpak se o něm neříká, že upřednostňuje často především mladé, obklopuje se jimi i jako rádci, a pak to třeba někdy sřípne?

„Hoši, jak dlouho ještě vydržíte, abych to opravdu dobře promyslel, abychom se nespálili a nepopálili mnoho dalších?“

Otcové na sebe bokem pohlédli. Vojtěch byl znám svým dlouhým a předúkladným přetřásáním všeho. Ale i když zkoumal a modlil se soustředěně, dlouho a s láskou, musel se často uchýlit k ráznému řezu na tom, co by třeba dobrák otec biskup Otčenášek trpěl déle. Biskup Vojtěch dokázal rázně tnout. Jenomže mladý biskup Vojtěch měl v něčem nejtěžší pozici ze všech biskupství republiky: spoustu odbojníků z tajné církve, kteří chtěli věci řešit hned, nečekat na rozhodnutí Říma a někteří z nich často jako by čekali na každý jeho chybný krok. Chyběla pokorná trpělivost. A v zahraničí? I tam by se nějaký skandál mohl zveličit.

Měl v diecézi taky mládence, kteří podlehl špatnému despotickému charakteru svého vůdce a trvalo dlouho, než prohlédli. Protože byli většinou velmi inteligentní, přemýšliví, srovnali nakonec svůj krok s církví Kristovou, pochopili, že není možná jiná autorita a osobní přísahy jednomu pochybenému člověku, který jim zakazuje jít na oficiální teologickou fakultu a chce založit fakultu vlastní. Ale co za tím bylo oboustranných modliteb a tápání srdce! Krize víry vychází z pýchy člověka, ale jak takového člověka přimět k tomu, aby pochopil? Jen s pomocí Ducha svatého je to možné. Jak dlouho biskup do noci za ně prosíval!

Když bylo třeba, otec biskup Vojtěch musel a dokázal i při nedostatku kněží zbavit úřadu někoho psychicky narušeného, byť byl za to proklínán do pekel horoucích. Nemohl proto riskovat nezkušené mládí, samé mladé po farách, proti nim zášť bývalých komunistů a apatii lidí.

„S pomocí Boží, otče biskupe, vydržíme ještě, ale prosíme, pochopte, že těm lidem, kteří by s námi šli, musíme dát vědět včas.“ Chlapci povstali a vypjali se, jako by v biskupu znovu slibovali poslušnost Bohu. Opravdu tak Vojtěcha jako jeho zástupce pro sebe vnímali. Pochopil to, modlil se stále k Duchu svatému a věřil tedy, že závažná církevní rozhodnutí jdou přes Něj. Jinak by jeho úřad byl jen administrativou, která pod svíci shoří.

„Chlapci, už dávno jsem zadal otcí generálnímu, aby vám dal rozpracovat několik variant, které mu předložíte pro váš týmový projekt. Jak brzo a jak dobře to uděláte, záleží na vás. Pak - s pomocí Boží, do toho půjdete. Nejdřív otec Marek třeba půjde na Vranov jako farář, připraví trochu cestu, mezitím otec Pavel odevzdá Bystřiči nad Pernštejnem nástupci a je-li to vůle Boží, rozjedete to.“

„Otče biskupe,“ rozzářili se oba mladíci, „my už projekty máme. Dva. Vyberte si, a pak nás podle toho někam dejte. Nebo ten Vranov už máte promyšlený? To je naše první varianta - „pohanská“ farnost, kde se pokusíme vydolovat z kamene aspoň hlinu ke zúrodnění.“

Marek se s údivem podíval na Pavla, kde se v něm bere takové básnické střevo.

„Ta druhá - uvažovali jsme o zaběhlé farnosti, na kterou by se pak nabalovaly ostatní. Tak jsme se s otcem Mikuláškem domlouvali.“

„Tak je předložte a za čtrnáct dní přijďte oba, abyste mohli začít dávat dohromady lidi. Ale jen-“ zvedl významně prst, „budou - li plány uskutečnitelné a dobré.“

Hoši mu pevně stiskli ruce, biskup jim požehnal a oni si ještě cestou z biskupství začali sami rozdělovat role.

Biskup klekl před křížem a dlouze se v rozjímání soustředil.

Kolika mladým kněžím Vranov nabízel, ale všichni odmítali jít na faru dosud obsazenou civilisty, do pouště bez pitné vody, kanalizace, nevyhovující elektroinstalace, s jedním polofunkčním záchodem a hlavně bez lidí, na které by se mohli obrátit.

„Je tam aspoň jedna, jediná věřící rodina, aspoň jediná, o kterou bych se mohl opřít?“ ptávali se a on, biskup, musel jen sklonit hlavu. Tady asi Pán vybral orly, kteří to chtějí aspoň obletět. Nebude jim už bránit, nesmí. Padne - li i tento projekt, zase se bude muset jít dál, Boží dílo nezdarem nekončí. Až do skonání světa, až do skonání světa... říkal si.

Maria, Panno a Paní, tolik bych ti chtěl vyzpívat svou oddanost a lásku, ale neumím to. Nedaří se mi celý život oslavit tě svou vlastní písní. Tolik melodií ve mně o tobě zní, ale nedokážu je proplést do jedné, která by zrcadlila tvou krásu a dobrotu. Jen před tebou stále v úžasu klečím a těším se z tvé pokory. A

ted' nedokážu skromně čekat, že toto dílo, tento nový projekt farního týmu zaštitíš svou ochranou. Zase se k tobě jako vždycky dobývám slovy o pomoc. Celá moje bytost přesto jáásá, ví, že se nezlobíš, že se usmíváš nad mým možným nerozumem. Ale znovu tě prosím, ujmí se nás, ujmí se celého díla, jsi matka, ty přeče pomůžeš.

Teprve po chvíli Vojtěch vstal od modlitby, aby přijal další ohlášené návštěvníky.

Oba kněží se zastavili ve svatopetrském chrámu, hned u vstupních dveří klekli a dlouze a pokorně prosili o Boží požehnání a pomoc. Velký prostor byl prázdný. Evokoval v nich prázdnotu kraje, do něhož půjdou, ale i jeho zaštitěnost Božími dlaněmi. Stěny kolem nich vyrůstaly vzepnuté do oblouku, byli jakoby obemknuti, ale přitom cítili volnost. Mohli svobodně dýchat, rozmlouvat s Bohem, ale viděli i krásu, kterou udělali lidé. V barevných oknech nad oltářem jásalo polední slunce. Všechno, co vytvářelo posvátnost a pokoj tohoto místa, vyrůstalo přeče z plánů, možná i dlouhého hledání, ze syrové hlíny, sukovitého dřeva... Všechno bylo třeba hníst a opracovávat, dokud umělec nenašel svůj vysněný tvar.

I oni tedy půjdou, dá - li Bůh, přitesávat a nakonec pozlácovat... Jenže ne dřeva a kovy, nebo právě je? Ale pořád se nad nimi bude klenout nebeský oblouk s tolika prosícími světcí. Ti je podpoří, nadarmo církev není jen společenstvím živých. A líbezná Boží matka?... Otec Marek jako by zvlášť v této chvíli chápal heslo nynějšího svatého otce: celý tvůj. Vkládal přeče od začátku i své antiochie obzvlášť do její přímluvy, proto jí i ted' chtěl svěřit budoucí farní týmy. Ale - zdálo se mu, že Panna ted' ani nechce slyšet jeho slova, že ví, že se jen souhlasně dívá. Tíše jí tedy znovu nabízel i on své srdce.

Otec Pavel se po chvíli zvedl a šel svým rychlým krokem před svatostánek. Nepotřeboval být fyzicky blíž Kristu, odedávna byl dobrovolně jeho vazalem, ale chtěl stát na tomtéž místě, kde přijal z rukou otce biskupa své kněžské svěcení.

Pak šli oba kněží ke schodům, mířícím na Zelný rynek. Nestavili se ani na rohu v obchodu s devocionáliemi, stejně neměli na nic peníze, ale ani čas. Spěchali každý do své farnosti. Ruch Zelnáku je však vytrhl z povznesené nálady. Z krámků zvučela vyvolávání trhovců, vřestlivé nebo monotónně překrývala jarní svěžest a krásu květin i plodin. Všude se mrvilo tolik lidí, strkali do sebe, pokřikovali, nebo se jen domlouvali ve frontě, kde je co nejlacinější a nejlepší. Celé náměstí bylo zaplaveno krámkou, tolik lidí, života...

„Až se nám jich jednou tolik sejde v kostele,“ řekl Marek. „Až je budeme umět oslovit.“

„Až jich tolik pozná Krista,“ jako by jej Pavel jemně opravil, ale věděl, že oba myslí stejně.

Kněží jakoby tančili mezi trhovci i na okrajích stánků. Tančili tak od začátku své kněžské dráhy i mezi lidmi. Pociťovali volnost, protože se drželi Božího rytmu. Ale jakmile vypadnou, volnost bude ta tam.

Kristus si vyvolil apoštoly, aby byli s ním. Nejdřív aby byli s ním, poznávali ho. Pak je teprve posílal do světa. Ale ne samotné. Vždycky alespoň po dvou. Jaká pedagogika, psychologie, ale jaká především láska!

Tito dva mladí kněží byli šest let v semináři, počítáme - li i přípravný rok. Učili se poznávat, jsou-li povolání. Učili se spíš hlouběji poznávat Boha, být s ním. Být s ním i v seminární kázni, v řádu modliteb, možná i s nepříjemnými bratry. Pak odvedení, kteří nešli na civilní službu, odsloužili dva roky, ted' už jen jeden rok vojny. Otec biskup Vojtěch doporučoval svým bohoslovcům vojnu. Tam z lidského hlediska poznávali spíš vulgárnost, nesmyslnost a urážlivost hrubostí. Z jejich hlediska to byl prubířský kámen - volá je skutečně Bůh k sobě? Uprostřed sekýrování, uprostřed marných žalů nad nesmyslně ztraceným časem ubohých vojáků poznávali, že každý čas je čas Boží. I tento jim byl dán k definitivnímu rozhodnutí - být stále s Ním, sloužit Mu.

Pak už jáhenské svěcení s celibátními sliby, rok jáhenské služby a svěcení kněžské. Bůh roztáhl své síťe a oni se dobrovolně nechali chytit. Bez nároků na vlastní rodinu, jimi rodová větev uschne. Bez nároků na prosazování vlastní vůle. Věřili, že si je opravdu Bůh vyvolil a byli odhodláni sloužit mu. V lidech. A přinést jim evangelium.

Jako jáhni sloužili na farách jako kaplani u zkušenějšího kněze, zaučovali se. Především, jak sloužit s láskou všem. Nebyli tedy sami, byli vždycky na faře alespoň dva. Tak tomu bývalo dřív taky. Ale tehdy jáhni nebyli hned kaplany a kaplani mohli „kaplanovat“ déle, pak teprve bývali posíláni na fary - každý sám. Nedostatek kněží, či „zrychlená doba“ tlačila na biskupy, aby postavovali do pole Boží služebníky dřív.

Bratři kněží se dřív jistě taky stýkali, farníci též. Jenže někde spíš platilo: v kostele jsem pánem já a neproplétali se vzájemně tolik. Ale v týmové práci musejí všichni táhnout za jeden provaz. Jinak se nic nepohne.

Za komunistů bázeň lidí prohlubovala osamocenost, řady farníků prořídly. Ted' jsou proto tak teňoučké a křehké. Jak se z nich mají vynořovat kněží? Ti staří, kteří přežili, nemohou už uskutečňovat svoje nápady. „Jsme staří, už nemůžeme pobíhat s mládeží, nevíme tolikrát, jak se přiblížit i dětem přihlášeným do náboženství,“ tak slyšeli oba kněží nařikat jednoho svého osmdesátiletého spolubratra. Jednoho z mnohých, kteří věrně doslouží až do smrti. Kdo na moje místo, lkaló v nich všech.

„Korouhve královské jdou vpřed, kříž září ohněm tajemství,“ těšili ho velikonočním hymnem.

Kristus zvítězí, ať se děje co děje, ať to trvá jak chce dlouho. A kněží budou. Třeba jich nakonec zbude jenom hrstička. I s věřícími, ale to není přece jejich starost. Oni ze sebe musejí vydat všechno a ostatní nechat na Pánu. Není ovšem možné propadnout workholismu, jak to většina kněží dělá. Nevzít si ani chvílku dovolené, „upracovat“ se k smrti. Oni musejí vydržet v zátahu dlouho, jejich povinností je starat se taky o své zdraví. Vyšetřit aspoň čtrnáct dní dovolené. - Zlaté oči! - Ale je důležité, že na to alespoň mysleli.

„Času budeme mít tolik, kolik si ho uděláme,“ ujišťovali se, když spolu sedali do nocí nad plány týmu úplně vyčerpaní. Jenže - tolik potřebných a jich bude tak málo, přes jistou pomoc těch, kteří s nimi do toho půjdou. Lidi, lidi nám, Bože, dej, úpěli v modlitbách. Ale - korouhve královské jdou přece vpřed, copak těmi slovy nepovzbuzovali?

Otec Marek byl v jedné z nejvroucnějších farností brněnské diecéze, ve Velkém Meziříčí, otec Pavel v Bystřici nad Pernštejnem, která za ní moc nepokulhávala.

Zatímco v Brně se už rozněžnilo jaro, v jejich farnostech, kde Vysočina ztuhne zimou déle, ještě nevykukovaly ani sněženky. Všude kolem nich se bělaly zasněžené lesy, země ještě spala, ale lidé jako by už cítili, že se pod ní dere k povrchu nová míza, nový život. I oni jakoby navenek zůstávali nehybní pod sněhovou lavinou dosavadní práce, ale ve skutečnosti se to v nich dralo všechno ven. Oba se snažili využít času do biskupova rozhodnutí co nejvíc. Nebyla to maličkost - držet v chodu současnou farnost, přitom do detailu promýšlet situaci budoucí.

Otec Marek jednou připomněl otci Pavlovi, když se u něho sešli a najednou s nějakým problémem nemohli dál: „Vzpomínáš - na podzim... stáli jsme tady nedaleko pod Květnicí a nad námi letěly divoké husy?“

Pavel přikývl. Vybavilo se mu to zcela zřetelně. Ta první už asi nemohla, ta, která prorážela celé letce ve tvaru - v - cestu. Vystřídala ji právě nad jejich hlavami druhá. Viděli, jak husy letí. Každým máchnutím křídla nadzvedávají křídlo husy druhé. Zaujalo je to, proto si potom zjistili něco víc. Dověděli se, že ptáci jsou tak sehraní a obětaví, že nenechají žádnou z nich padnout samu. Je - li některá zraněná, sletí s ní dvě zdravé dolů a čekají buď na její uzdravení, nebo smrt. Neopustí ji. Teprve pak letí dál s dalším vojem.

Oni dva už tehdy měli plnou hlavu pracovního týmu. Proto je tento pohled tak rozrušil. Mít takové společenství, vědět, že se mohou o sebe opřít, že je nikdo nenechá padnout... I teď, když to Marek připomněl, nemusel říkat víc. Výška a dálka se dá překonat lépe, je - li člověk podepřen dalším člověkem. Proto tolik prosili Pána, ať je v tom nenechá samotné, proto na druhé straně pl-

ně důvěřovali, že je - li to Boží záměr, nezůstanou osamoceni. Let ptáků v oblacích, jejich návrat na zem, kdy už bude? - to je jejich budoucí život.

Dočkali se, otec biskup dal svolení. Takže teď už šlo do tuhého. Realizace vysněného bude tvrdá a možná krutá.

Ale vždyť jsou obemknuti Boží přízní, Božím slibem, že nalomenou třtinu nedolomí. I když se bude něco třítit, i uvnitř jejich niter, věří, že jejich křídla pozvednou nejen druzí, ale samotný Bůh.

„Borci, borci z Vranova, aha je, už zase jedou.“ Skupina výrostků se otáčela po starém autě, které kolem nich oddrkotalo. V tónu jejich věty však nebylo pohrdání, spíš zvědavé očekávání, jestli náhodou auto nezastaví a kněží se jich na něco nezeptají jako minule.

„Kolik jich tam na faře vlastně je?“ zeptal se někdo z hloučku.

„To, člověče, nevím. Těch stálých od září sedm nebo deset chlapů, ale ve Štítarech prý jsou i čtyři ženské.“

„Páni - “ hvízdl to údivem i zvědavostí. „Jsou tam samy? To by se dalo něco podniknout, ne? Fešandy?“

„To ano, jenomže ony nemají zájem. Jenom o děti. Jsou nějaké divné v tomto směru. Složily jakýsi slib na dobu, co tady budou. Vedle mají tak často diskotéku a ještě na ní nebyly a ani prý tady nepůjdou. Ale doma tancovaly rády, to už kdosi vyzkoumal. Prý jsou tady kvůli děckám, učí náblo ve školách. Říká se jim katechetky, ale každá prý měla doted' jiné zaměstnání.“

„To nevadí, za pokus a srandu to vždycky stojí,“ chtěl jeden z mládenců něco začít navrhovat, ale druzí se chtěli bavit dál o těch vranovských. Momentálně je zaujal chlapec, který líčil, jak otec Marek přišel na jeden obecní úřad, představil se jako katolický kněz, který má začít dávat dohromady farní radu. A že prosí, jestli by nemohl přijít na příští schůzi představenstva. Když dovolili, hned prý při schůzi vypálil:

„Kdo z vás, pánové, by nám mohl nějak pomoci?“

„A to tam sedí hodně bývalých komunistů,“ připomenul chlapec mladíkům, kteří ho poslouchali.

„To přece víme, vole, a co bylo dál? Šel někdo?“

„Ano, ten farář prý přímo jednomu z nich řekl, jestli by se toho neujal a nedal nějaké lidi dohromady.“

„Neblbni. A on mu na to naletěl?“

„Prý už to tam jede, ten vedoucí snad půjde za chvíli i ke zpovědi.“

„Kecáš.“

„Nevím, říká se to. Chystají prý taky fotbalový zápas s policajty.“

„Ale říkáš, že jich tam je jenom sedm.“

„Ale jezdí za nimi moc lidí, v tom se nevyznáš. Třeba tu jedenáctku postaví. Jenomže dřou jako koně, viděl jsem je makat. To je spíš složí, ne aby ještě potom hráli fotbal.“

„Třeba to bude až za delší dobu.“

„To je možné. Chtějí prý taky udělat na faře posilovnu. To by nebylo špatné zadarím si protáhnout kostru.“

„Jak víš, že by to bylo zadarmo? To by se jim s tím asi přece jenom muselo pomoci.“

Mladík, který, jak se zdálo, byl nejvíc informovaný, řekl: „Nakonec - je tam asi sranda, o prázdninách tam přijíždějí mladí a oni je tam nechávali přespávat. I teď je tam plno děcek a mládeže. Hlavně o víkendu.“

Ale nad tím zapochyboval jiný výrostek: „Blbost, kde by spali. Vždyť jim ta nájemnice uvolnila faru až koncem září.“

„Asi na půdě, nebo ve stanech. Nevím, ale na přehradě to někdo povídal.“

Ostatní přisvědčili, že je to pravda. Jeden se chtěl blýsknout, že taky něco ví, proto rychle skočil do řeči: „Slyšel jsem od jednoho chlapa z Vranova, že tam pracovalo pořád plno brigádníků, i z Vranova a okolí. Nejenom v sobotu, ale i v týdnu.“

„No, hoší, nepůjdem to tam někdy omrknout?“ zeptal se ten, který debatu začal.

„Neagituj,“ setřeli ho, ale věděli, že už to stejně dlouho nevydrží a jednoho dne se tam skutečně podívají. Protože na dědině se nic neutají. A že se na faře dějí tak převratné změny, to je přece taky jasné, nakonec, za podívání nic nedají.

Takovými „inteligentními“ debatami se to začalo množit už od července, kdy na vranovskou faru ze svého dosavadního působiště střídavě dojížděl otec Marek. Měl zde přiděleny jen tři farnosti - Vranov, Štítary a Lančov. S uzavíracím povinností na předchozím působišti to však bylo až „po stařečkovu“, jak z legrace řekl jakýsi farník.

Během prázdnin se už taky začal občas objevovat otec Pavel, ustanoven zde byl taky Milan, tehdy ještě jáhen. Předtím s mapou v autě objíždějí krásné Podyjí, aby se trochu v budoucích farnostech orientovali. Jakmile v září nastoupí otec Pavel natrvalo, přibudou totiž Starý Petřín, Šafov, Stálky, Chvalatice, Bítov. A další rok Olbramkostel, Horní Břečkov, Lukov, Citonice. Tak široké území to bude, dvaatřicet vesnic. Že přiberou nakonec i Mašovice, to tehdy

ještě netušili. Takže to bude plných šestatřicet vesnic. Tři kněží a dva jáhni si s tím budou muset poradit. Unesli by tehdy vízi budoucnosti, kdy s příchodem dalšího kněze nepřibude jen „pracovní síla“, ale další farnosti? Za pouhé dva roky navíc: Přímětice, Kuchařovice, Mramotice, Kravsko, Kasárna. Kolik vesnic v sobě tyto farnosti zahrnují, s tím v začátku ani nebyli seznámeni. Pro jistotu, aby to nevzdali? Kolik lidí by asi jen na administrativu tolika dědin mělo být, aby se vše pořádně zvládlo. A tady to většinou musí zatím dělat jen otec Pavel.

Ale teď bylo momentálně z toho hmotného nejdůležitější, aby měli doslova kam složit hlavu. I když na Vranově byla obyvatelka fary včas upozorněna, trvalo její vystěhování déle. A tak oba kněží, Milan, bratr Vít'a - student teologie, který pomůže jen během prázdnin a první dva dny jen říkal: Jste blázní, tady být? , bratr Roman - všeuměl, civilním povoláním středoškolský profesor, tady nejvíc kuchař a v duchovní oblasti „děvče pro všechno“, bratr Josef - majordomus Vranova, čalouník a muž všech řemesel, skutečně spali v jednom pokoji v pytlích na suti ještě koncem září, protože fara se začala teprve tehdy důkladněji rekonstruovat.

V srpnu jim nečekaně pomohli studenti ze zábřežského gymnázia, kteří přijeli k Vranovské přehradě „na čundr“. Ruch na faře je přilákal, dokonce i trochu „máklí“, takže si pak docela samozřejmě posedali do křesel a pustili televizi. Netušili, že to do „bohaté výbavy církve“ nepatří. Bylo zle, paní se to pochopitelně nelíbilo. Ale teprve další událost jí napověděla, že to kněží myslí s opravou fary vážně a uvolnila ji. V době její nepřítomnosti, ačkoli byla upozorněná, chodili po bytě instalatéri. Přiběhla pak celá zděšená za otcem Pavlem, co to má znamenat, že má po zdech nakreslené čáry.

Vykládalo se pak, že otec Pavel, stará pořouchlinka, nebyl vyveden ze svého klidu. S nevinným výrazem se jí zeptal: „A šla byste mně ty čáry ukázat?“

Když se stalo, pomalu důrazně táhl prstem po stěnách a sděloval: „Tak toto je na vodu, toto na elektřinu. Tudy povedou vedení a tady se to rozkope.“

Lidé si povíдали historku všelijak, i tak, že paní dlouho nemohla přijít otcí Pavlovi na jméno.

„Ja ja, když se káci les, lítají třísky,“ říkali někteří škodolibě.

Je jistě spousta příhod, které asi přece jen patří do jiného repertoáru, protože je jasné, že nic nešlo ideálně a hladce. Škoda, bylo by veseleji, nebo by vzduch zhoustl? Zorganizovat práci tolika firem, aby fara byla aspoň v nejnnutnějším přizpůsobena lidem a plánům do ní vloženým - jak to bylo všechno zdánlivě neuskutečnitelné! A zorganizovat finanční pomoc.. Bratři z Belgie taky pomohli... Však přijeli potom sloužit mši sv. ve vlámštině! Ještě že za nás pracují andělé! Těm se to jen hemžilo. Téměř všichni lidé věděli, že jdou pracovat zadarmo. Jen to nejnnutnější, většinou jídlo, hradili kněží ze svého „hedvábného

platu“. Co by mohli zaplatit, kdyby nebylo příbuzných, přátel a dobrých lidí! Kolik pomohly jejich bývalé farnosti! A biskupství? Vždyť kněží, i když slouží víc mší svatých denně, si nechávají peníze od lidí na potřeby farnosti/pokud dají, povinnost to není/ jen z té první, ostatní jde na biskupství, které to pak spravedlivě rozděluje mezi farnosti nejpotřebnější. Dodnes slouží každý kněz Fatymu tři až čtyři mše sv. v neděli. S dispensem, samozřejmě, protože se to povoluje jen ve vyjímečných případech. A s obdivem, protože vydržet to při plném soustředění i fyzicky...

Za všechno všem patří díky, za místní lidi, kteří jim přinášeli kromě pomoci manuální někdy také jídlo. Pán Bůh zaplat!

„Co, nemají takovou blbost začínat,“ hádala se jedna paní v obchodě, když je druhá veřejně v krámě litovala. „Když na to nemám, nic nezačínám. Chtějí nás beztak jenom tahat do kostela a vnutit nám svůj názor.“

A tak „jedna paní povídala“, ale chlupci to rozjížděli dál jako buldozeři. Jistě, ta civilní rovina se pohybovala v oblasti stavby a bohužel většina lidí, pokud je hodnotila kladně, tak právě pro to, co spravili. Jakým metrem měřili kněze v minulém režimu, tak na ně hleděli i teď. Tehdy se říkalo: pan farář nám spravil kostel, ten byl výborný, ten spravil i střechu. Ten ne, ten se zajímal spíš o jakési biblické hodiny a tak. Kněz - údržbář, kněz zedník. Tak se měl podle nich kněz zviditelňovat. Ale u kněží Fatymu to nebylo prvořadé. Oni přišli kvůli něčemu jinému.

Kněží měli od začátku na paměti, že přišli hlásat evangelium, že přišli pomoci všem pravdivě vnímat, že každý člověk může u Boha nalézt to, co marně hledá jinde - radost, pokoj a sílu k šíření dobra. Proto měli „vymakany“ systém. Na prvním místě vzorových hodin náboženství - zpěv, příběh, malování -, s kterým vtáhli hned do škol, kde si předem domluvili svolení ředitele. Je chvályhodné, že jim, až na malé výjimky, vyšli všude vstříc. Otec Marek zabodoval i zde, protože vše domlouval. Každý z „farních“ mláďenců učil taky náboženství, od října se postupně přidaly čtyři katechetky. Tři zdravotní sestry, jedna ekonomka. Působily jako zjevení, lidé nemohli pochopit jejich dobrotu. Necháпали ani jejich odvahu. Samotné na štitarské faře, kde si v zimě budou muset topit.. Nebojí se tam? Asi ano, protože místní dobráci nelenili a nejenom jim třeba vysadili dveře, ale asi odstřelili nebo snědli i psa. A ony nikoho neudaly, nechtěly jít přes policii. Jen zavolaly telefonem, který tam je, o pomoc na vranovskou faru.

Farní tým užíval hned od začátku spousty „legrace“! S tím musel počítat.

Ale srdce jim opravdu pukala, když se nevědomé děti ve vzorové hodině náboženství ptaly, jestli se za tento kroužek bude platit. Taky nechápaly. Jen později šly jako mūrky za svými světlůškami na fary. Táhlo je tam veselí a laskavost, kterou často doma nepoznaly. Nebo jen to, že na ně tito lidé mají čas.

Vycítily hned, že tady se nic nepřikazuje/možná, že pedagogové na školách by raději viděli větší kázeň/, ale jen rozevívá náruč.

„Pane učitelé,“ hlásily se o překot, aby na sebe upozornily. I když jim otec Milan řekl, jak jej oslovovat, dočkal se nejen toho učitele, dokonce i učitelky. V mateřské školce však asi pobouřil dětskou hlavičku, která hledala u svého tatínka vysvětlení, protože nemohla porozumět: „Tati, představ si, dnes k nám přišel jeden chlap a říkal, že je náš otec.“

S oslovováním měli potíže i ostatní katecheté: kakacheta, kakadeta, kacheteta, kakadu - roztomilé zkomoleniny nebraly konce, ani břišní potíže katechetů. Ale záchody na školách naštěstí daleko nebyly.

„Co budete potřebovat nejvíc?“ zjišťoval otec generální vikář ještě než kněží na Vranov nastoupili.

„Auta, otče, strašně potřebujeme jakákoliv auta. Vždyť třeba nějaký zemřelý kněz nějaké odkázal církvi. Auta.. Jak se máme bez nich pohybovat, jak máme vozit na fary nebo na jedno stanoviště děti, když se se všemi chceme sejít nebo si hrát? Jak máme jezdit za lidmi, za starými, nemocnými, jak domlouvat něco s úřady?“

Otec Mikulášek věděl, že otec Pavel není tak naivní, aby předpokládal, že někde vytřepe z rukávu auta, třeba po mrtvých. Ale Pavel byl jako bagr nebo neúnavný horolezec. Dobývá cíl doteď. Každých čtrnáct dní na biskupství telefonuje. Jeho zdvořilý dotaz, jestli se nějaké autíčko nenašlo, šibeničně biskupství baví.

Skutečně šibeničně, protože „situace je vážná, ale nikoli zoufalá“. Autíčka nejsou, ale přesto jakési herky jsou. Různě povypůjčované, vyžebnané. Dokonce je mají pojmenované. Jeden z nynějších pastoračních asistentů, který má jediný svoje vlastní auto, Pražák zvaný Bimbo, má Berušku. Sluňátko Bimbo, hora Bimbo, dobrák Bimbo, plachý ve společnosti děvčat, ukecaný ve společnosti jiné, leze neohrabaně za volant své Berušky, sloužící zase všem.

„Autíčka“ najezdí asi sedm set kilometrů týdně, u otce Marka, který je hlavní v republice „přes antiochie“, je to mnohem víc. Ještě že Bůh dává i údržbáře aut, samozřejmě, že nejdřív to dělal třeba majordomus vranovský. Ale nemají se tak často „rouchat“. Ono - vyznat se v činnostech týmu, to je problém. Autíčka nejen svázejí děti, mládež, ale i dospělé. Kdo vidí dnes třeba oznámení o Denafu, Tynafu, Ainkarimu, Monopru, snad už tuší, co se za ním skrývá, ale tehdy to měli příslušníci týmu jen v hlavě. „Kompjútr“otec Pavel do detailu až po svůj duchod. Však si z něho trochu na biskupství utahovali. Ale naplánoval všechno dopředu. Přesné návaznosti i výuky náboženství, kdo se bude starat o děti, které budou růst a stárnout nejen věkem, ale růst i duchovně. Tak třeba

dnešní „podhoubí“ mateřské školky za padesát let se v jeho velkorysém pojetém plánu nemusí bát o duchovní činnost. To už bude v důchodě a oni i ostatní kněží taky. Sejdou se společně v duchovních činnostech penzistů.

Bůh je velkomyslný, oceňuje i jen dobrou vůli svých dětí. Neslibuje, že všichni duchovní týmu zůstanou padesát let na stejném místě, ani že vůbec budou naživu, ale vzal si - s dovolením - Pavlův plán, protože už teď mají bývalí devátáci postaráno nejen o náboženství ve Znojmě na školách, ale i o duchovní pomoc. /Menší problém je, že je často nemá kdo učit, protože kněží týmu už na to opravdu nestačí. Ta bilokace, ta bilokace, eventuelně trilokace, kde ji hledat? Svátý Done Bosko, kde zůstáváš se svou pomocí? /Mohlo by se totiž stát, že změnou prostředí ztratí děti všechno to, co jim tým dal. Že by se ztratily v davu. A to dobří otcové přece nedělají, aby své děti opustili.

Omnia ad bonum adhibere. Všechno použít k dobru. Všechno ať slouží, nebo má sloužit dobru. I ta „autička“, která to mají na sobě napsaná.

Děti. „Bože, děkujeme ti, že nám dáváš děti,“ tak děkovali mezi ostatním kněží každého patnáctého v měsíci, když na ten den obnovili co nejdřív pouti na Vranově k Matce naděje, Panně Marii vranovské. Nebeský Jeruzalém se putím začalo říkat.

„Jenom jestli to budou umět s námi taky tak dobře, jako s dětmi,“ báli se staří lidé, ale i dospělí. Zatím spíš pasivně čekali, co pro ně kněží vymyslí. Ale kněží počítali s tím, že lidi svazuje nesmělost. Pomohli a velmi brzy začaly modlitby babiček, které se rády scházely. Pro chlapy zejména, ale pro všechny dospělé měli v plánu exercicie, které museli už teď zajišťovat. Také modlitby mladých manželských párů ve štitarské faře každé druhé úterý se jako kadidlová vůně brzy linuly nad krajem. Kromě růžence a modliteb za duše v očistci tam bylo na setkáních pravidelně čteno 1. čtení a evangelium z nadcházející neděle a taky rozebíráno. Samozřejmě, že modlitby měly své moderátory, nejčastěji otce Marka, bratra Romana. I přípravy na křest a biřmování dospělých, i cyklus přednášek pro snoubence a mladé manželské páry, přípravy k rodičovství byly odborně zajištěny. Netrvalo ani půl roku a na Bítově slavný kazatel otec Krátký hřímal při lidových misiích.

Když se už nad farnostmi vznášelo teplo porozumění, nechali putovat po domech milostnou sošku P. Marie. Nedovedli předem odhadnout, jak bude přijata. Ale lidé si začali organizovat uctívání P. Marie v rodinách sami. Scházivali se večer u sochy k modlitbám, byli překvapeni a dojatí, jakými milostmi je Bůh naplňoval. I úplná obrácení jejich drahých jim Matka Boží vyprosila.

Napiše se to snadno, ale co za tím bylo promýšlení a práce. A modliteb. I těch dětských, protože při nich srdce nejvíc jihne. Jak by mohlo zůstat tvrdé srdce Boží! Otec Pavel, ani žádný jiný nevymýšleli „dojáky“, jejich víra se opírala o rozum, takovou víru taky předávali, ale děti v jejich působení musely mít přední místo.

Vypráví se, že po válce, kdy široko daleko nebylo kněze, šel pohřební průvod okolo vranovského kostela. Děvčátko, které stálo u kostela, zašlo do chrámu, vybitého a otevřeného, a začalo zvonit na zvon. Přišlo mu líto, že zemřelý - možná to byl příbuzný, to už nikdo neví - má být jenom tak zahrabán do hlíny.

Jenom Bůh ví, jestli tato dobrota srdce třeba nepřivolala kraji budoucí pozeňání právě pro nynější práci misionářů.

Děti.

Bože, děkujeme ti, že nám dáváš děti.

Nebudete - li jako děti... tedy se srdcem čistým... nevejdete do nebeského království. Bůh to říká nekompromisně a jasně.

Všichni otcové měli štěstí, že vyrůstali ve věřících rodinách a v křesťanském společenství farností. Mohli tedy ze svých zkušeností vycházet při evangelizaci všech. Dělili se s ostatními spolupracovníky týmu, mezi nimiž bylo hodně konvertitů. Ale ti měli zase výhody „obrácení“, mohli vnést světlo do pocitů lidí, s nimiž se v nevěřícím kraji setkají, mohli demonstrovat myšlení, s jakým by se třeba nepočítalo. Tým se i tak nádherně doplňoval a podepíral.

Otec Pavel hned na začátku rozbalil své plány s každou skupinou lidí, s každou vrstevnicí, po níž se po hoře misionářské práce měli posunovat k vrcholů. Tým nebo aspoň jeho část se musely scházet každý týden. Seděli jednou k večeru na zemi, celí zešedlí od prachu, protože si ještě nebyli zaplavat v přehradě, aby mohli jít spát neslepení dřinou. Ale nad jejich hlavami už to tehdy dupalo jako v maštali. Vpravo kluci, vlevo děvčata. Přijížděly za nimi děti s vedoucími z jejich bývalých farností. Lákala je přehrada, táboráky, ale i ruch toho nového, co zde vznikalo. I když otcové o tom neradi mluvili, nějaké „láskaverení tekoucí po schodech“ jim bylo cizí a protivné, ale děti sem jezdily především proto, že vzájemná láska a radost se prostě nemohla utajit, pronikala tady vším.

„Tady všude budou koberce, nebo něco, pod čím bude molítan,“

slyšeli mužové nad sebou dětské hlasy.

„... nebo něco,“ smál se druhý dětský hlas,

„aby nebyl všude hluk, i na schodech to bude. I na půdě, aby se tam mohlo spát v létě bez karimatky...“

Otec Pavel se obrátil s úsměvem na otce Marka. Ten dětské hlásky doplnil: „A všude na půdě budou po stěnách namalované kostely, kde jsem už působil, protože mně jsou všechny stejně drahé, ke všem jsem přilnul.“